

पाठ्यक्रम (एन ई पी 2020) - 26

एम. ए. क्लासिक्स वेदः

प्रोग्राम स्ट्रक्चर

Semester	Course Nature	Course Code	Course Title	Course Type (T/P)	Hrs./ Week घण्टे/ सप्ताह	Credits	Marks		
							CIA	ESE	Total
प्रथम सेमेस्टर	Core	VED110	ऐतरेयब्राह्मणम् प्रथम-पश्चिका	T	5	5	30	70	100
	Core	VED120	कात्यायनश्रौत-सूत्रम् प्रथमाध्यायः	T	5	5	30	70	100
	Core	VED130	शतपथब्राह्मणम् प्रथमाध्यायः	T	5	5	30	70	100
	Core	VED140	यज्ञतत्त्वप्रकाशः	T	5	5	30	70	100
	Core	VED150	वैयाकरण-सिद्धान्तकौमुदी (वैदिकप्रक्रिया मात्रम्)	T	5	5	30	70	100
द्वितीय सेमेस्टर	Core	VED210	ऐतरेयब्राह्मणम् द्वितीय-पश्चिका	T	5	5	30	70	100
	Core	VED220	कात्यायनश्रौत-सूत्रम् द्वितीयाध्यायः	T	5	5	30	70	100
	Core	VED230	शतपथब्राह्मणम् द्वितीयाध्यायः	T	5	5	30	70	100
	Core	VED240	वाजसनेयिप्रातिशाख्यम्	T	5	5	30	70	100
	Core	VED250	वैयाकरण-सिद्धान्तकौमुदी (स्वरप्रक्रिया मात्रम्)	T	5	5	30	70	100
तृतीय सेमेस्टर	Core	VED310	निरुक्तम् नवमदशमाध्यायौ	T	5	5	30	70	100
	Core	VED320	निरुक्तम् एकादशद्वादशाध्यायौ	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VED331	भारतीयदर्शनानि भारतीयदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्ताः - 1. साङ्ख्यकारिका-सत्कार्यवादः, तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा, प्रकृति-पुरुषस्वरूपः 2. पातञ्जलयोगसूत्रम्- चित्तभूमिः, चित्तवृत्तयः 3. तर्कसंग्रहः- तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा 4. वेदान्तसारः- पक्षीकरणम्, अधिकारीविचारः, विवर्तवादः, जीवन्मुक्तिः 5. अर्थसंग्रहः- धर्मलक्षणम्, भावनाविचारः	T	5	5	30	70	100
		VED332	महाभारतम् (शान्तिपर्व 335-350) रासपञ्चाध्यायी	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VED341	भाषाविज्ञानम् भाषालक्षणम्, उत्पत्ति-विकासौ, ध्वनियन्त्रम्, ध्वनिनामुत्पत्तिः, ध्वनिग्रामः, आकृतिमूलकवर्गीकरणम्, पारिवारिकवर्गीकरणम्, भारोपीयभाषापरिवारे हिन्द-ईरानीशाखा, वैदिकसंस्कृत-लौकिकसंस्कृतयोः संस्कृत-प्राक्तयोः तुलनात्मकमध्ययनम्	T	5	5	30	70	100
		VED342	संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतपत्रिकाणां क्रमिकविकासः, महत्त्वं, उद्देश्यः, समस्याः, सम्पादकानां व्यक्तित्वं च प्रमुखाः संस्कृतपत्रिकाः	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VED351	पारस्करगृह्यसूत्रम् (प्रथमकाण्डम्) मनुस्मृति (1-2 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100
	VED352	ज्योतिषम् नक्षत्र-ग्रह-राशि-दशमभाव-ग्रहण-नवविधकालपरिचयः	T	5	5	30	70	100	
चतुर्थ सेमेस्टर	Core	VED410	कात्यायनशुल्ब-सूत्रम्	T	5	5	30	70	100
	Core	VED420	निरुक्तम् त्रयोदशचतुर्दशाध्यायौ	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VED431	अर्थशास्त्रम् (प्रथमाधिकरणं 1-15 अध्यायाः)	T	5	5	30	70	100
		VED432	पालिः प्राकृत-अपभ्रंशश्च (पालि-प्राकृत-अपभ्रंश संग्रह)	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VED441	मृच्छकटिकम् (1-5 अङ्काः)	T	5	5	30	70	100
		VED442	शोधप्रविधिः (संस्कृतशोधप्रविधिः-डॉ. सत्यनारायण आचार्यकृता)	T	5	5	30	70	100

Elective (Select any one)	VED451	पुराणेतिहासः रामायण-महाभारत-अष्टादशपुराणानां सामान्यपरिचयः	T	5	5	30	70	100
	VED452	बृहट्-गद्य-पद्यव्याख्या निबन्धाश्च	T	5	5	30	70	100

एम.ए. क्लासिक्स वेदः
(परिचयः)

विषयेण सह सम्बद्धस्य दक्षतयसह त्यागं, सत्यतां, परोपकारं, सौहार्दं, समर्पणञ्च सद्-गुणेन सह युक्तस्य छात्रस्य सृजनाय । कर्मकाण्डे श्रौत-स्मार्त यज्ञेषु निष्णातं कर्तुम् । संस्कारवतां छात्राणां निर्माणम् ।

“सहनाववतु सहनावभुनक्तु सहवीर्यं करवावहै तेजस्विना वधीतमस्तु मा विद्विषावहै ॥”

इति मन्त्रस्य चरितार्थं कृत्वा श्रेष्ठसमाजनिर्माणेन सह राष्ट्रनिर्माणम् ।

- ✓ योग्य-वैदिकानां निर्माणम् ।
- ✓ ऋषीणां प्रदत्तं ज्ञानस्य संरक्षणम् ।
- ✓ श्रौतं स्मार्तञ्च यज्ञानामनुष्ठानम् ।

सांवेदानिकमूल्यानां विकासस्योद्देश्याय व्यापक-बहुविषयप्रकाशनेन साकम् उदारशिक्षा उच्चतरशिक्षायाः विकासत्वेन भवेत् । इदं हि आवश्यकजीवनसामर्थ्यम्, परिशुद्धविषयावबोधम्, सामाजिकनैतिकानुबन्धनञ्च प्रवर्धयिष्यति । दक्षतापूर्ण-व्यावसायिकक्षेत्रसहितेषु सर्वेषु विषयेषु कार्यक्रमेषु क्षेत्रेषु च स्नातकोपाधिं यावत् इयमेव दृष्टिः भविष्यति ।

Programme Outcome-

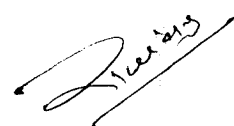
प्रोग्राम आउटकम (फलितांशः) –

- अष्टविकृति पाठस्य ज्ञानम् ।
- उदात्त-अनुदात्त-स्वरित स्वराणां उच्चारण-विधिः ।
- ब्रतोपनयनादि विधानानां ज्ञानम् ।
- उपनिषदः अध्ययनम् ।
- छन्दशास्त्रस्य ज्ञानम् ।
- श्रौत-स्मार्तानां कर्मणां निर्णयज्ञानम् ।
- प्रतिशाख्यादि ग्रथानां ज्ञानम् ।
- वैदिकस्वरस्य विषये विस्तृतं ज्ञानम् ।
- शुल्व-सूत्रादि माध्यमेन वेदिका निर्माणज्ञानम् ।
- शतरूढी वसोर्धारा च इति प्रायोगिकं ज्ञानम् ।

Programme Specific Outcomes-

- वैदिकविषयेषु शोधकरणाय विद्यार्थिनाम् उत्प्रेरणम् ।
- वैदिकविषयानां विविधसिद्धान्तानाम् उन्नतज्ञानप्रदानम् ।
- वैदिकविषये अनुसन्धानप्रवृत्तिविकासः उच्चशिक्षाप्राप्तये सशक्तछात्रनिर्माणः च ।
- विद्यार्थिषु विक्षेपणात्मकतायाः विवेचनात्मकतायाः तार्किकक्षमतायाः रचनात्मकतादि गुणानां विकासः ।

एम.ए. क्लासिक्स वेदः

Specification on of Course	Semester	No of Courses	Credits
Core	1-4	14	70
Elective	3-4	06	30
Total		20	100
Additional Courses (Qualifying in nature, for Students admitted in School of Studies only)			

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

पाठ्यक्रम (एन ई पी 2020) - 26

एम. ए. क्लासिक्स नव्यव्याकरणम्

प्रोग्राम स्ट्रक्चर

Semester	Course Nature	Course Code	Course Title	Course Type(T/P)	Hrs./Week घण्टे/सप्ताह	Credits	Marks		
							CI A	ES E	Total
प्रथम सेमेस्टर	Core	VY110	वैयाकरणभूषणसारः धात्वर्थः, लकारार्थः, सुबर्थनिर्णयः	T	5	5	30	70	100
	Core	VY120	महाभाष्यम् प्रथम द्वितीयाह्निके	T	5	5	30	70	100
	Core	VY130	शब्देन्दुशेखरः आदितः अच् संधि यावत्	T	5	5	30	70	100
	Core	VY140	परमलघुमंजूषा शक्तिः, लक्षणा, व्यंजना, शाब्दबोधसहकारि निरूपणम्	T	5	5	30	70	100
	Core	VY150	वाक्यपदीयम् ब्रह्मकाण्डम्	T	5	5	30	70	100
द्वितीय सेमेस्टर	Core	VY210	संस्कृतव्याकरणशास्त्रेतिहासः	T	5	5	30	70	100
	Core	VY220	महाभाष्यम् तृतीयचतुर्थ आह्निके	T	5	5	30	70	100
	Core	VY230	परिभाषेन्दुशेखरः शास्त्रत्वसंपादक प्रकरणम्	T	5	5	30	70	100
	Core	VY240	परमलघुमंजूषा धात्वर्थः, निपातार्थः, लकारार्थः, कारकार्यः	T	5	5	30	70	100
	Core	VY250	प्रौढमनोरमा आदितः स्वादिपर्यंतम्	T	5	5	30	70	100
तृतीय सेमेस्टर	Core	VY310	महाभाष्यम् पंचम षष्ठ आह्निके	T	5	5	30	70	100
	Core	VY320	परिभाषेन्दुशेखरः बाधबीजप्रकरणम्	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VY331	भारतीयदर्शनानि भारतीयदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्ताः - 6. साङ्ख्यकारिका-सत्कार्यवादः, तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा, प्रकृति-पुरुषस्वरूपः 7. पातञ्जलयोगसूत्रम्- चित्तभूमिः, चित्तवृत्तयः 8. तर्कसंग्रहः- तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा 9. वेदान्तसारः- पञ्चीकरणम्, अधिकारीविचारः, विवर्तवादः, जीवन्मुक्तिः 10. अर्थसंग्रहः- धर्मलक्षणम्, भावनाविचारः	T	5	5	30	70	100
		VY332	महाभारतम् (शान्तिपर्व 335-350) रासपञ्चाध्यायी	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VY341	भाषाविज्ञानम् भाषालक्षणम्, उत्पत्ति-विकासो, ध्वनिनियन्त्रम्, ध्वनिनामुत्पत्तिः, ध्वनिग्रामः, आकृतिमूलकवर्गीकरणम्, पारिवारिकवर्गीकरणम्, भारोपीयभाषापरिवारे हिन्द-ईरानीशाखा, वैदिकसंस्कृत-लौकिकसंस्कृतयोः संस्कृत-प्राकृतयोः तुलनात्मकमध्ययनम्	T	5	5	30	70	100
		VY342	संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतपत्रपत्रिकाणां क्रमिकविकासः, महत्त्वं, उद्देश्यः, समस्याः, सम्पादकानां व्यक्तित्वं च प्रमुखाः संस्कृतपत्रपत्रिकाः	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VY351	पारस्करगृह्यसूत्रम् (प्रथमकाण्डम्) मनुस्मृति (1-2 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100
	VY352	ज्योतिषम् नक्षत्र-ग्रह-राशि-दशमभाव-ग्रहण-नवविधकालपरिचयः	T	5	5	30	70	100	
चतुर्थ सेमेस्टर	Core	VY410	महाभाष्यम् सप्तम अष्ट नव-आह्निकानि	T	5	5	30	70	100
	Core	VY420	परिभाषेन्दुशेखरः 72-133 परिभाषा	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VY431	अर्थशास्त्रम् (प्रथमाधिकरणं 1-15 अध्यायाः)	T	5	5	30	70	100
		VY432	पालिः प्राकृत-अपभ्रंशश्च (पालि-प्राकृत-अपभ्रंश संग्रह)	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	VY441	मृच्छकटिकम् (1-5 अङ्काः)	T	5	5	30	70	100
		VY442	शोधप्रविधिः (संस्कृतशोधप्रविधिः-डॉ. सत्यनारायण आचार्यकृता)	T	5	5	30	70	100
Elective (Select any one)	VY451	पुराणेतिहासः रामायण-महाभारत-अष्टादशपुराणानां सामान्यपरिचयः	T	5	5	30	70	100	

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

any one)	VY452	अदृष्ट-गद्य-पद्यव्याख्या निबन्धाश्च	T	5	5	30	70	100
-------------	-------	-------------------------------------	---	---	---	----	----	-----

एम.ए. क्लासिक्स नव्यव्याकरणम्

(परिचयः)

स्नातकोत्तर – नव्यव्याकरणं द्विवर्षात्मकं / चतुर्वर्षात्मात्मकं पाठ्यक्रमोऽस्ति । अत्र संस्कृतस्य प्राच्यग्रन्थानां संस्कृतव्याकरणस्त्रीयग्रन्थानां अन्य शास्त्रादीनाञ्च विविधावधारणानाम्, विविधव्याकरणशास्त्रीयसिद्धान्तानां च अध्ययन-अध्यापनं क्रियते । व्याकरणस्य मूलप्रवृत्तीनां वैयाकरणानाम् सृजनात्मकतायाः नवरचनाधर्मितायाः काव्यप्रतिभायाः च परिज्ञानाय विकासाय च पाठ्यक्रमोऽयं सम्पद्यते । अनेन विद्यार्थिषु नैतिकतायाः तर्कक्षमतायाः परिष्कारक्षमतायाः ज्ञानपिपासायाः समालोचनक्षमतायाः नेतृत्वक्षमतायाः अनुसन्धानप्रवृत्तेः व्युत्पत्तेश्च वृद्धिः सञ्जायते । शास्त्रनैपुण्यप्राप्तये सिद्धांतनियोगाय सामंजस्यसंवर्धनाय शास्त्र विमर्शनाय व्याकरणशास्त्रवैलक्षणाय संस्कृतनव्यप्राच्यवैयाकरण-आचार्यपरम्परापरिचयावाप्तये पाठ्यक्रमोऽस्ति । पाठ्यक्रमाध्ययनेन विद्यार्थिनः व्याकरणशास्त्रज्ञाने सिद्धांतपरिष्कारे, पाण्डुलिपिसम्पादने, अन्यभाषासाहित्यसंस्कृतानुवादने न्याय मीमांसक मतानाम् समालोचने च पारङ्गताः भूत्वा शास्त्ररक्षणाय आजीविकालाभाय शक्ताः भविष्यन्ति ।

Programme Outcome-

प्रोग्राम आउटकम (फलितांशः) –

- व्याकरणशास्त्रे विद्यमानविविधसिद्धान्तानां अवधारणानाञ्च विश्लेषणाय विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- व्याकरणशास्त्रे अनुसंधानाय सिद्धांत पारिष्काराय सामर्थ्याधिगमनाय च विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- नूतनसंस्कृतपदसर्जनाय वाचनाय भाष्यसंरचनायै च विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- व्याकरणशास्त्रे निहितलोककल्याणकारकतत्त्वाधिगमनेन मूल्यपरकज्ञानप्रदानेन च विद्यार्थिषु नैतिकमूल्यानां विकासः ।
- व्याकरणशास्त्र सम्बद्धविशेषज्ञतायाः संवर्धनं नवोन्मेषीप्रतिभायाः प्रकटीकरणं च ।
- संस्कृतसाहित्याध्ययनेन सम्प्राप्तविशेषाधिकाराणां सामर्थ्यवहनम् ।
- लोककल्याणभावनासम्भरणाय राष्ट्रहितसंवर्धनाय विकासाय सामर्थ्यपूर्णप्रबुद्धमानवसंरचनायै पाठ्यक्रमोऽयं सञ्जायते ।
- पतञ्जलिप्रोक्त-रक्षा-ऊह-आगम-लघु-असंदेह-प्रयोजनपूर्तये नूतनपद्धतिविकासाय छात्रेषु नवीनदृष्टेः प्रेरणम् ।

Programme Specific Outcomes-

- व्याकरणशास्त्र सम्बद्धक्षेत्रेषु शोधकरणाय विद्यार्थिनाम् उत्प्रेरणम् ।
- व्याकरणशास्त्रस्य विविधसिद्धान्तानाम् उन्नतज्ञानप्रदानम् ।
- नव्यप्राच्यव्याकरणपद्धति अनुसन्धानप्रवृत्तिविकासः उच्चशिक्षाप्राप्यतये सशक्तछात्रनिर्माणः च ।
- विद्यार्थिषु विश्लेषणात्मकतायाः विवेचनात्मकतायाः तार्किकक्षमतायाः रचनात्मकतादि गुणानां विकासः ।

Programme Specific Outcomes-

- व्याकरणसम्बद्धक्षेत्रेषु शोधकरणाय विद्यार्थिनाम् उत्प्रेरणम् ।
- व्याकरणस्य विविधसिद्धान्तानाम् उन्नतज्ञानप्रदानम् ।
- व्याकरणे अनुसन्धानप्रवृत्तिविकासः उच्चशिक्षाप्राप्यतये सशक्तछात्रनिर्माणः च ।
- विद्यार्थिषु विश्लेषणात्मकतायाः विवेचनात्मकतायाः तार्किकक्षमतायाः रचनात्मकतादि गुणानां विकासः ।
- नेट-सेट-पीएससी-यूपीएससी इत्यादि प्रतियोगिपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनप्रदानम् , भारतीयस्थलसेनायां धर्मगुरोः सज्जायाः कृते उत्प्रेरणञ्च ।
- विद्यालयेषु संस्कृतशिक्षकनिर्माणदृष्ट्या महाविद्यालयेषु विश्वविद्यालयेषु च सहायकप्राध्यापकनिर्माणदृष्ट्या उत्प्रेरणं तद्दृष्ट्या अध्ययनम्-अध्यापनञ्च ।
- विद्यार्थिषु मौलकिचिन्तनस्य निर्णयक्षमतायाः च सर्जनम् ।
- मूल्याधारितशिक्षाद्वारा नैतिकमूल्यानां सर्जनम् अथ च राष्ट्रोत्थानसम्बन्ध्युत्तरदायित्वस्य बोधः च ।
- आधुनिकतकनीकेः संस्कृतसाहित्यदृष्ट्या उपयोगकौशलविकासः ।
- प्राचीन-अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्याध्ययनेन तात्कालिक-सामाजिक-पारिवारिक-राजनैतिक-ऐतिहासिक-आर्थिक-धार्मिकादीनां परिस्थितिनां आचारविचारयोः व्यवहारादि ज्ञानस्य संस्कृतसाहित्यसम्बन्धिविभिन्नसिद्धान्तां च गूढ-तथ्यात्मक-तुलनात्मकं च अध्ययनेन समुत्पन्नज्ञानस्य सर्जनम् ।

एम.ए. क्लासिक्स संस्कृत व्याकरणम्

Specification on of Course	Semester	No of Courses	Credits
Core	1-4	14	70
Elective	3-4	06	30
Total		20	100
Additional Courses (Qualifying in nature, for Students admitted in School of Studies only)			

पाठ्यक्रम (एन ई पी 2024 - 26)

एम. ए. क्लासिक्स ज्योतिषम्

प्रोग्राम स्ट्रक्चर

Semester	Course Nature	Course Code	Course Title	Course Type(T/P)	Hrs./Week घण्टे/सप्ताह	Credits	Marks			
							CI A	ES E	Total	
प्रथम सेमेस्टर	Core	JYO110	जातकपारिजातः (1-2 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO120	जातकपारिजातः (3-4 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO130	गणकतरङ्गिणी	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO140	सर्वानन्दकरणम् (पूर्वाह्नम्)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO150	धराभ्रमः	T	5	5	30	70	100	
द्वितीय सेमेस्टर	Core	JYO210	वास्तवचन्द्रशुद्धगोत्रतिसाधनम्	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO220	सिद्धान्तशिरोमणिः पूर्वाह्नम्, उत्तराह्नम् (गोलाध्यायः ग्रहण वासनाधिकारान्तः)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO230	सिद्धान्तत्वविवेकः पूर्वाह्नम्, उत्तराह्नम् (.....ज्योतिषतिसाधनान्तः)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO240	सूर्यसिद्धान्तः (आदितः त्रिप्रश्नाधिकारान्तो भागः)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO250	सारावली (ग्रहाचाराध्यायान्तः)	T	5	5	30	70	100	
तृतीय सेमेस्टर	Core	JYO310	भारतीय कुण्डली विज्ञानम् (प्रथमो भागः)	T	5	5	30	70	100	
	Core	JYO320	सिद्धान्तशिरोमणिः (गणिताध्यायः)	T	5	5	30	70	100	
	Elec tive (Sel ect any one)	JYO331	भारतीयदर्शनानि भारतीयदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्ताः - 11. साङ्ख्यकारिका-सत्कार्यवादः, तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा, प्रकृति-पुरुषस्वरूपः 12. पातञ्जलयोगसूत्रम्- चित्तभूमिः, चित्तवृत्तयः 13. तर्कसंग्रहः- तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा 14. वेदान्तसारः- पञ्चीकरणम्, अधिकारीविचारः, विवर्तवादः, जीवन्मुक्तिः 15. अर्थसंग्रहः- धर्मलक्षणम्, भावनाविचारः	T	5	5	30	70	100	
		JYO332	महाभारतम् (शान्तिपर्व 335-350) रासपञ्चाध्यायी	T	5	5	30	70	100	
	Elec tive (Sel ect any one)	JYO341	भाषाविज्ञानम् भाषालक्षणम्, उत्पत्ति-विकासौ, ध्वनियन्त्रम्, ध्वनिनामुत्पत्तिः, ध्वनिग्रामः, आकृतिमूलकवर्गीकरणम्, पारिवारिकवर्गीकरणम्, भारोपीयभाषापरिवारे हिन्द-ईरानीशाखा, वैदिकसंस्कृत-लौकिकसंस्कृतयोः संस्कृत-प्राकृतयोः तुलनात्मकमध्ययनम्	T	5	5	30	70	100	
		JYO342	संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतपत्रपत्रिकाणां क्रमिकविकासः, महत्त्वं, उद्देश्यः, समस्याः, सम्पादकानां व्यक्तिस्त्वं च प्रमुखाः संस्कृतपत्रपत्रिकाः	T	5	5	30	70	100	
	Elec tive (Sel ect any one)	JYO351	पारस्करगृह्यसूत्रम् (प्रथमकाण्डम्) मनुस्मृति (1-2 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100	
		JYO352	ज्योतिषम् नक्षत्र-ग्रह-राशि-दशमभाव-ग्रहण-नवविधकालपरिचयः	T	5	5	30	70	100	
	चतुर्थ सेमेस्टर	Core	JYO410	जातकालङ्कारः	T	5	5	30	70	100
		Core	JYO420	रमलनवरत्नम्	T	5	5	30	70	100
Elec tive (Sel ect any one)		JYO431	अर्थशास्त्रम् (प्रथमाधिकरणं 1-15 अध्यायाः)	T	5	5	30	70	100	
		JYO432	पालिः प्राकृत-अपभ्रंशश्च (पालि-प्राकृत-अपभ्रंश संग्रह)	T	5	5	30	70	100	
Elec tive		JYO441	मूच्छकटिकम् (1-5 अङ्काः)	T	5	5	30	70	100	
		JYO442	शोधप्रविधिः	T	5	5	30	70	100	

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

(Select any one)		(संस्कृतशोधप्रविधि:-डॉ. सत्यनारायण आचार्यकृता)							
Elective (Select any one)	JYO451	पुराणेतिहासः रामायण-महाभारत-अष्टादशपुराणानां सामान्यपरिचयः	T	5	5	30	70	100	
	JYO452	अदृष्ट-गद्य-पद्यव्याख्या निबन्धाश्च	T	5	5	30	70	100	

एम.ए. क्लासिक्स ज्योतिषम्
(परिचय)

स्नातकोत्तर – ज्योतिषम् द्विवर्षात्मकं / चतुर्सत्रार्द्धात्मकं पाठ्यक्रमोऽस्ति । अत्र ज्योतिषस्य प्राच्यग्रन्थानां विविधावधारणानाम्, ज्योतिषशास्त्रीयविविधसिद्धान्तानां च अध्ययन-अध्यापनं क्रियते । ज्योतिषस्य मूलप्रवृत्तीनां ज्योतिर्विदां सृजनात्मकतायाः नवरचनाधर्मितायाः प्रतिभायाः च परिज्ञानाय विकासाय च पाठ्यक्रमोऽयं सम्पद्यते । अनेन विद्यार्थिषु नैतिकतायाः गणितविद्यायाः फलादेशस्य ज्ञानपिपासायाः समालोचनक्षमतायाः नेतृत्वक्षमतायाः अनुसन्धानप्रवृत्तेः व्युत्पत्तेश्च वृद्धिः सञ्जायते । ज्योतिषशास्त्रे पारङ्गताः भूत्वा आजीविकालाभाय शक्ताः भविष्यन्ति ।

Programme Outcome-

प्रोग्राम आउटकम(फलितांशः)-

- ज्योतिषशास्त्रे विद्यमानविविधसिद्धान्तानां अवधारणानाञ्च विश्लेषणाय विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- ज्योतिषशास्त्रे शोधकरणाय जन्मकुण्डलीरचनासामर्थ्याधिगमनाय शुभाशुभमुहुर्त्तज्ञानाय जातकफलादेशाय च विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- ज्योतिर्विद्यासंरक्षणाय विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- ज्योतिषशास्त्रे निहितलोककल्याणकारकतत्त्वाधिगमनेन मूल्यपरकज्ञानप्रदानेन च विद्यार्थिषु नैतिकमूल्यानां विकासः ।
- ज्योतिषशास्त्रसम्बद्धविशेषज्ञतायाः संवर्धनं नवोन्मेषीप्रतिभायाः प्रकटीकरणं च ।
- ज्योतिषशास्त्राध्ययनेन सम्प्राप्तविशेषाधिकाराणां सामर्थ्यवहनम् ।
- लोककल्याणभावनासम्भरणाय राष्ट्रहितसंवर्धनाय विकासाय सामर्थ्यपूर्णप्रबुद्धमानवसंरचनायै पाठ्यक्रमोऽयं सञ्जायते ।

Programme Specific Outcomes-

- ज्योतिषशास्त्रसम्बद्धक्षेत्रेषु शोधकरणाय विद्यार्थिनाम् उत्प्रेरणम् ।
- ज्योतिषशास्त्रस्य विविधसिद्धान्तानाम् उन्नतज्ञानप्रदानम् ।
- ज्योतिषशास्त्रे अनुसन्धानप्रवृत्तिविकासः उच्चशिक्षाप्राप्तये सशक्तछात्रनिर्माणः च ।
- विद्यार्थिषु विश्लेषणात्मकतायाः विवेचनात्मकतायाः तार्किकक्षमतायाः रचनात्मकतादि गुणानां विकासः ।

- नेट-सेट इत्यादि प्रतियोगिपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनप्रदानम् , भारतीयस्थलसेनायां धर्मगुरोः सज्जायाः कृते उत्प्रेरणञ्च।
- विद्यालयेषु संस्कृतशिक्षकनिर्माणदृष्ट्या महाविद्यालयेषु विश्वविद्यालयेषु च सहायकप्राध्यापकनिर्माणदृष्ट्या उत्प्रेरणं तद्दृष्ट्या अध्ययनम्-अध्यापनञ्च ।
- विद्यार्थिषु मौलकिचिन्तनस्य निर्णयक्षमतायाः च सर्जनम् ।
- मूल्याधारितशिक्षाद्वारा नैतिकमूल्यानां सर्जनम् अथ च राष्ट्रोत्थानसम्बन्ध्युत्तरदायित्वस्य बोधः च ।
- आधुनिकतकनीकेः ज्योतिषशास्त्रदृष्ट्या कौशलविकासः ।
- प्राचीन-अर्वाचीन-ाचार्याणां ज्योतिषशास्त्राध्ययनेन तात्कालिक-सामाजिक-पारिवारिक-राजनैतिक-ऐतिहासिक-आर्थिक-वैश्विक-धार्मिकादीनां परिस्थितिनां आचारविचारयोः व्यवहारादि ज्ञानस्य ज्योतिषशास्त्रसम्बन्धिविभिन्नसिद्धान्तां च गूढं-तथ्यात्मकं-तुलनात्मकं च अध्ययनेन समुत्पन्नज्ञानस्य सर्जनम् ।

एम.ए. क्लासिक्स ज्योतिषम्

Specification on of Course	Semester	No of Courses	Credits
Core	1-4	14	70
Elective	3-4	06	30
Total		20	100
Additional Courses (Qualifying in nature, for Students admitted in School of Studies only)			

पाठ्यक्रम (एन ई पी 2024 - 26)

एम. ए. क्लासिक्स साहित्यम्

प्रोग्राम स्ट्रक्चर

Semester	Course Nature	Course Code	Course Title	Course Type(T/P)	Hrs./Week घण्टे/सप्ताह	Credits	Marks		
							CI A	ES E	Total
प्रथम सेमेस्टर	Core	SAH110	नाट्यशास्त्रम् (1,6 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH120	काव्यप्रकाशश्च (गुणीभूतव्यङ्ग्यं काव्यदोषाः, गुणाश्च)	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH130	वक्रोक्तिजीवितम् (1 उन्मेषः)	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH140	औचित्यविचारचर्चा	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH150	काव्यलंकारकारिका (आचार्यरेवाप्रसादद्विवेदिकृता) 1-135 कारिकाः	T	5	5	30	70	100
द्वितीय सेमेस्टर	Core	SAH210	काव्यालङ्कारः (आचार्यभामहकृतः) 1,6 अध्यायौ	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH220	रीतिसिद्धान्तः काव्यमीमांसा च (1. काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः वामनकृता प्रथमाधिकरणमात्रम् 2. काव्यमीमांसा 4-6 अध्यायाः)	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH230	ध्वनिसम्प्रदायः ध्वन्यालोकः 1-2 उद्योतौ	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH240	काव्यादर्शः (आचार्यदण्डिकृतः) प्रथमपरिच्छेदः	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH250	संस्कृतकाव्यशास्त्रस्य अर्वाचीनपरम्परा (निम्नकाव्यशास्त्रीयग्रन्थानां सामान्यपरिचयः) 1. रसचन्द्रिका, अलङ्कारमुक्तावली- विश्वेश्वरपण्डितस्य, 2. साहित्यमञ्जरी- श्रीपादशास्त्री हरसूकरस्य 3. भक्तिरसार्णव- स्वामीकरपात्रीमहाराजस्य 4. साहित्यविन्दु- छज्जूरामशास्त्रिणः 5. ध्वनिकल्लोलिनी- आनन्द झा 6. काव्यसत्यालोक- ब्रह्मानन्दशर्मणः 7. साहित्यसन्दर्भ- शिवजी उपाध्यायस्य 8. सौन्दर्यदर्शनविमर्श- गोविन्दचन्द्र पाण्डेयस्य 9. अलं ब्रह्म- रेवाप्रसाद द्विवेदिनः वागीश्वरीकण्ठसूत्रम्- हर्षदेवमाधवस्य	T	5	5	30	70	100
तृतीय सेमेस्टर	Core	SAH310	रसगङ्गाधरः (पण्डितराजजगन्नाथकृतः) रसरूपणान्तः	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH320	अभिनवकाव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः राधावल्लभत्रिपाठिकृता	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	SAH331	भारतीयदर्शनानि भारतीयदर्शनानां प्रमुखसिद्धान्ताः - 16. साङ्ख्यकारिका-सत्कार्यवादः, तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा, प्रकृति-पुरुषस्वरूपः 17. पातञ्जलयोगसूत्रम्- चित्तभूमिः, चित्तवृत्तयः 18. तर्कसंग्रहः- तत्त्वमीमांसा, प्रमाणमीमांसा 19. वेदान्तसारः- पञ्चीकरणम्, अधिकारीविचारः, विवर्तवादः, जीवन्मुक्तिः 20. अर्थसंग्रहः- धर्मलक्षणम्, भावनाविचारः	T	5	5	30	70	100
	Core	SAH333	महाभारतम् (शान्तिपर्व 335-350)	T	5	5	30	70	100

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

		32	रासपञ्चाध्यायी							
Elective (Select any one)	SAH3 41		भाषाविज्ञानम् भाषालक्षणम्, उत्पत्ति-विकासी, ध्वनियन्त्रम्, ध्वनिनामुत्पत्तिः, ध्वनिग्रामः, आकृतिमूलकवर्गीकरणम्, पारिवारिकवर्गीकरणम्, भारोपीयभाषापरिवारे हिन्द-ईरानीशाखा, वैदिकसंस्कृत-लौकिकसंस्कृतयोः संस्कृत-प्राकृतयोः तुलनात्मकमध्ययनम्	T	5	5	30	70	100	
	SAH3 42		संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतपत्रपत्रिकाणां क्रमिकविकासः, महत्त्वं, उद्देश्यः, समस्याः, सम्पादकानां व्यक्तित्वं च प्रमुखाः संस्कृतपत्रपत्रिकाः	T	5	5	30	70	100	
Elective (Select any one)	SAH3 51		पारस्करगृह्यसूत्रम् (प्रथमकाण्डम्) मनुस्मृति (1-2 अध्यायौ)	T	5	5	30	70	100	
	SAH3 52		ज्योतिषम् नक्षत्र-ग्रह-राशि-दशमभाव-ग्रहण-नवविधकालपरिचयः	T	5	5	30	70	100	
चतुर्थ सेमेस्टर	Core	SAH4 10	विक्रमाङ्कदेवचरितम् प्रथमसर्गः	T	5	5	30	70	100	
	Core	SAH4 20	अभिराजयशोभूषणम् (काव्यप्रशंसा-काव्यप्रयोजन-काव्यहेतु-काव्यलक्षण-शब्दार्थ प्रकरणानि) – राजेन्द्रमिश्रकृतम्	T	5	5	30	70	100	
	Elective (Select any one)	SAH4 31		अर्थशास्त्रम् (प्रथमाधिकरणं 1-15 अध्यायाः)	T	5	5	30	70	100
		SAH4 32		पालिः प्राकृत-अपभ्रंशश्च (पालि-प्राकृत-अपभ्रंश संग्रह)	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	SAH4 41		मृच्छकटिकम् (1-5 अङ्काः)	T	5	5	30	70	100
		SAH4 42		शोधप्रविधिः (संस्कृतशोधप्रविधिः-डॉ. सत्यनारायण आचार्यकृता)	T	5	5	30	70	100
	Elective (Select any one)	SAH4 51		पुराणेतिहासः रामायण-महाभारत-अष्टादशपुराणानां सामान्यपरिचयः	T	5	5	30	70	100
		SAH4 52		अदृष्ट-गद्य-पद्यव्याख्या निबन्धाश्च	T	5	5	30	70	100

एम.ए. क्लासिक्स संस्कृत साहित्यम्
(परिचयः)

स्नातकोत्तर – संस्कृतसाहित्यं द्विवर्षात्मकं / चतुर्सत्राहर्षात्मकं पाठ्यक्रमोऽस्ति । अत्र संस्कृतस्य प्राच्यग्रन्थानां संस्कृतकाव्यशास्त्रीयग्रन्थानां महाकाव्यादीनाञ्च विविधावधारणानाम्, विविधकाव्यशास्त्रीयसिद्धान्तानां च अध्ययन-अध्यापनं क्रियते । संस्कृतसाहित्यस्य मूलप्रवृत्तीनां साहित्यकाराणां सृजनात्मकतायाः नवरचनाधर्मितायाः काव्यप्रतिभायाः च परिज्ञानाय विकासाय च पाठ्यक्रमोऽयं सम्पद्यते । अनेन विद्यार्थिषु नैतिकतायाः साहित्यिकतायाः ज्ञानपिपासायाः समालोचनक्षमतायाः नेतृत्वक्षमतायाः अनुसन्धानप्रवृत्तेः व्युत्पत्तेश्च वृद्धिः सञ्जायते । भाषानैपुण्यप्राप्तये भावाभिव्यक्तिनियोगाय रसपेशलतासंवर्धनाय साहित्यविमर्शनाय काव्यशास्त्रवैलक्षणाय संस्कृतमहाकवि-आचार्यपरम्परापरिचयावाप्तये पाठ्यक्रमोऽस्ति । पाठ्यक्रमाध्ययनेन विद्यार्थिनः संस्कृतसाहित्यरचनायां संस्कृतपत्रकारितायां पाण्डुलिपिसम्पादने, अन्यभाषासाहित्यसंस्कृतानुवादने काव्यगोष्ठ्यां काव्यसमालोचने च पारङ्गताः भूत्वा आजीविकालाभाय शक्ताः भविष्यन्ति ।

Programme Outcome-

प्रोग्राम आउटकम (फलितांशः) –

- संस्कृतसाहित्ये विद्यमानविविधसिद्धान्तानां अवधारणानाञ्च विश्लेषणाय विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- संस्कृतसाहित्ये शोधकरणाय काव्यरचनासामर्थ्याधिगमनाय च विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- नूतनसंस्कृतसाहित्यसर्जनाय वाचनाय भाष्यसंरचनायै च विद्यार्थिनां निर्माणः ।
- संस्कृतसाहित्ये निहितलोककल्याणकारकतत्त्वाधिगमनेन मूल्यपरकज्ञानप्रदानेन च विद्यार्थिषु नैतिकमूल्यानां विकासः ।
- संस्कृतसाहित्यसम्बद्धविज्ञेयतायाः संवर्धनं नवोन्मेषीप्रतिभायाः प्रकटीकरणं च ।
- संस्कृतसाहित्याध्ययनेन सम्प्राप्तविशेषाधिकाराणां सामर्थ्यवहनम् ।
- लोककल्याणभावनासम्भरणाय राष्ट्रहितसंवर्धनाय विकासाय सामर्थ्यपूर्णप्रबुद्धमानवसंरचनायै पाठ्यक्रमोऽयं सञ्जायते ।

Programme Specific Outcomes-

- संस्कृतसाहित्यसम्बद्धक्षेत्रेषु शोधकरणाय विद्यार्थिनाम् उत्प्रेरणम् ।
- संस्कृतसाहित्यस्य विविधसिद्धान्तानाम् उन्नतज्ञानप्रदानम् ।
- संस्कृतसाहित्ये अनुसन्धानप्रवृत्तिविकासः उच्चशिक्षाप्राप्तये सशक्तछात्रनिर्माणः च ।
- विद्यार्थिषु विश्लेषणात्मकतायाः विवेचनात्मकतायाः तार्किकक्षमतायाः रचनात्मकतादि गुणानां विकासः ।
- नेट-सेट-पीएससी-यूपीएससी इत्यादि प्रतियोगिपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनप्रदानम् , भारतीयस्थलसेनायां धर्मगुरोः सज्जायाः कृते उत्प्रेरणञ्च ।
- विद्यालयेषु संस्कृतशिक्षकनिर्माणदृष्ट्या महाविद्यालयेषु विश्वविद्यालयेषु च सहायकप्राध्यापकनिर्माणदृष्ट्या उत्प्रेरणं तद्दृष्ट्या अध्ययनम्-अध्यापनञ्च ।
- विद्यार्थिषु मौलिकचिन्तनस्य निर्णयक्षमतायाः च सर्जनम् ।
- मूल्याधारितशिक्षाद्वारा नैतिकमूल्यानां सर्जनम् अथ च राष्ट्रोत्थानसम्बन्ध्युत्तरदायित्वस्य बोधः च ।
- आधुनिकतकनीकेः संस्कृतसाहित्यदृष्ट्या कौशलविकासः ।
- प्राचीन-अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्याध्ययनेन तात्कालिक-सामाजिक-पारिवारिक-राजनैतिक-ऐतिहासिक-आर्थिक-धार्मिका परिस्थितिनां आचारविचारयोः व्यवहारादि ज्ञानस्य संस्कृतसाहित्यसम्बन्धिविभिन्नसिद्धान्तानां च गूढं-तथ्यात्मकं-तुलनात्मकं च अध्ययनेन समुत्पन्नज्ञानस्य सर्जनम् ।

एम.ए. क्लासिक्स संस्कृत साहित्यम्

Specification on of Course	Semester	No of Courses	Credits
Core	1-4	14	70
Elective	3-4	06	30
Total		20	100

Additional Courses (Qualifying in nature, for Students admitted in School of Studies only)

